Tăcerea ca discurs religios

Î.P.S. TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

„*Vreme este pentru a tăcea,*
vreme este pentru a vorbi”(Ecclesiast 3, 7)

În vremurile vechi, mărturisitorul de cuvinte este cel ce are cea mai mare şansă de a convinge interlocutorul de justeţea spuselor sale. „Cum vor auzi dacă nu li se va spune?”, insista Sfîntul Apostol Pavel.

Rostirea cuvîntului este, aşadar, platforma obişnuită prin care este promovat un gînd, este arătată o idee, este cunoscut un punct de vedere.

În vremurile vechi, aşijderea precum acum, multvorbitorul nu se bucura totuşi de o apreciere mare din partea celorlalţi: „Ce mai doreşte şi acest semănător de vorbe?” se întrebau atenienii în areopagul unde propovăduia Sfîntul Apostol Pavel.

Astăzi, mult mai mult decît altădată, cuvîntul rostit sau scris şi imaginea propagată prin diverse mijloace, îşi pierd din puterea lor de persuasiune. Sînt atît de multe cuvinte şi imagini lansate către public, încît acesta manifestă tot mai multă rezervă faţă de tot ce aude, citeşte sau vede.

În acest context, tăcerea primeşte recunoaşterea cuvenită în calitatea ei de izvor mărturisitor.

În lumea credinţei, tăcerea are locul său bine definit. Un pustnic din Muntele Sinai arată că „tăcerea” „întru cunoştinţă este maica rugăciunii, izbăvirea din robie, păzirea focului, supravegherea gîndurilor, straja în faţa vrăjmaşilor (…), prietena lacrimilor, adaos de cunoştinţă (…), înaintare nevăzută, urcuş neobservat”(Sf. Ioan Scărarul).

Tăcerea primeşte acest dar pentru că izvorăşte din „tăcerea lui Dumnezeu”, precum cuvîntul autentic are drept rădăcină Cuvîntul lui Dumnezeu. De fapt, spune un gînditor occidental după o experienţă în Muntele Athos, există o interpenetrare între cuvintele omului şi tăcerea Domnului. „Dacă vorbele noastre ies cu adevărat din tăcerea lui Dumnezeu, atunci noi îi vom conduce pe oameni către aceeaşi tăcere. Cîţiva au auzit cuvintele lui Iisus, dar foarte puţini au auzit tăcerea Lui. Ascultă. Păstrează tăcerea şi tăcerea te va păstra lîngă Dumnezeu”(Jean-Yves Leloup*, Cuvinte din Muntele Athos*).

Conştiinţa creştină autentică a recunoscut totdeauna dimensiunea mărturisitoare, rostul călăuzitor al tăcerii. Aceasta pentru că în faţa „tainei”, şi în creştinism tot ce

BDD-A152 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:10:46 UTC)

este esenţial este „taină”, se cuvine a păstra tăcerea. „Tot trupul să tacă” în faţa tainei Morţii lui Hristos, glăsuieşte Biserica în ajun de Înviere.

Creaţia universului din nimic, Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Moartea şi Învierea Lui – adică întreg conţinutul textului şi discursului religios creştin – nu pot fi explicate prin cuvinte. Cuvintele nu cuprind taina. Dimpotrivă. Uimirea însă, contemplaţia în tăcere, simţirea inimii, lumina care străbate tainic mintea dau frînturi de răspuns.

Cuvînt sau tăcere. Cuvînt şi tăcere. În cele din urmă, nici cuvîntul nici tăcerea nu au valoare în sine. Cuvîntul în sine poate deveni vorbărie, precum şi tăcerea în sine se poate transforma în agitaţie lăuntrică nemărturisită exterior.

„Există cîte un om care grăieşte zeci de mii de cuvinte folositoare şi i se socoteşte ca tăcere. Şi este altul care grăieşte un singur cuvînt deşert şi i se socoteşte ca şi cînd ar fi călcat în picioare toate învăţăturile Mîntuitorului” (Varsanufie şi Ioan).

Cuvîntul înţeleptului din vechime îşi păstrează, aşadar, actualitatea: *„Vreme este pentru a tăcea, vreme este pentru a vorbi”*(Ecclesiast 3, 7). Cine tace cînd este bine să tacă şi cine glăsuieşte cînd este bine să glăsuiască, acela a descoperit calea către Dumnezeu, drumul către semeni şi către sine.

BDD-A152 © 2012 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-26 23:10:46 UTC)